

GÖSTERGE

ARAM EKİN DURAN
eduran@ekonomist.com.tr

Cari açık 1,5 yılın zirvesine çıktı

Hükümet, ortaya koyduğu yeni ekonomi yönetimi ile içerde ve dışarıda her fırsatta Türkiye'nin cari fazla veren dinamik bir ekonomiye geçeceği vaadinde bulunuyor. Türk Lirası'nın (TL) değer kaybı ve düşük faiz politikasının da cari fazlaya ulaşmak amacıyla hizmet edeceği iddia ediliyor. Son olarak geçen hafta Londra'da yatırımcılarla bir araya gelen Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati de bir kez daha bu yönde açıklamalar yaptı ve yakın dönemde herhangi bir faiz artırımını beklenmemesi gerektiğini net bir dille ifade etti.

KREDİ NOTU DİPLERE DOĞRU

Bakan Nebati'nin bu açıklamalarından birkaç saat sonra Fitch Ratings, Türkiye'nin kredi notunu 'BB-'den 'B+'ya indirdi, görünümünü ise 'negatif' olarak teyit etti. 'B+' not seviyesi, 'yüksek derecede spekülasyon' olarak sınıflanan bölgede bulunuyor. Böylece, diğer bir uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu S&P gibi Fitch de Türkiye'nin notunu yatırım yapılabilir seviyenin dört kademe altına çekmiş oldu. Moody's ise Türkiye'nin notunu, yatırım yapılabilir seviyenin beş kademe altında olan B2 seviyesine düşürmüştü.

CARI DENGEDE SON 1 YILLIK DEĞİŞİM

Not görünümündeki bu aşırı bozulma, elbette ekonomi politikalarındaki tutarsızlıklardan besleniyor. Üstelik atılan adımlar bırakın cari fazla verilmesini, cari açığın giderek genişlemesine yol açıyor. Tüm söylemlere rağmen, hem iç hem de dış etkenler nedeniyle dış ticaret açığı da cari açık da son yılların rekor seviyelerine ulaşmış durumda. Geçen sayımızda bu köşeden yer verdiğimiz Ocak 2022 dış ticaret verilerinde, dış ticaret açığının geçen yıla

göre yüzde 241 artarak, 10,4 milyar dolarla rekor seviyesini gördüğüne işaret etmiştik. Geçen hafta açıklanan Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Aralık ayına ilişkin ödemeler dengesi istatistiklerine göre ise, aralıkta cari açık 3,84 milyar dolarla son 1,5 yılın en yüksek seviyesine çıktı. 2021'in tamamında ise 14,88 milyar dolarlık açık kaydedildi. Elbette pandeminin damga vurduğu yıl olan 2020 ile kıyaslandığında cari açığa yıllık bazda yaklaşık 20 milyar dolarlık bir düzelleme var. Ancak bu düzelenin sanayi üretimindeki artıştan ziyade, turizm sektörünün tekrar devreye girmesi ile alakası var. Dolayısıyla Bakan Nebati tarafından 'heteredoks' olarak tanımlanan mevcut ekonomi politikalarının şimdiye kadar beklenen sonuçlardan uzak olduğunu kayda geçmiş olalım.

Otomotiv pazarında tablo olumsuz

Türkiye'nin sanayi üretimi ve ihracatında motor gücü olan otomotiv sektörü, son yıllarda yaşadığı kan kaybını telafi etmekte çok zorlanıyor. Küresel çip krizi nedeniyle azalan taşıt üretimi dünya genelinde olduğu gibi, Türkiye'de de üretimde kesintilere ve dolayısıyla satışlarda gerilemeye neden olmaya devam ediyor. Ayrıca taşıt kredilerine getirilen sınırlamalar ve faizlerdeki artış da satışların yavaşlamasının diğer nedenleri oldu. Türkiye otomobil ve hafif ticari araç pazarı, devam eden tedarik zinciri sorunları nedeniyle ocak ayında geçen

OTOMOBİL PAZARINDA SON 1 YIL

yılın aynı dönemine göre yüzde 12,8 azalarak 38 bin 131 adete indi. Türkiye hafif araç pazarı geçen yılın ikinci yarısından itibaren ivme kaybederek yılı yüzde 4,6 daralma ile yaklaşık 737 bin adet ile tamamlamış, yılın ikinci yarısında satışlar sektörün yeni araç temininde yaşadığı sorunlar nedeniyle 10 yıllık ortalamaların altında kalmıştı. Otomotiv Distribütörleri Demeği (ODD) verilerine göre, otomobil pazarı yılın en düşük hacimli ayı olan ocakta geçen yılın aynı ayına göre yüzde 17,9 daralarak 29 bin 020 adet olarak gerçekleşti.

İşsizlik yerinde saymayı sürdürüyor

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) aralık ayına ilişkin iş gücü istatistiklerini yayımladı. Buna göre işsizlik oranı 0,1 puanlık azalış ile yüzde 11,2 seviyesinde gerçekleşti. İşsizlik, kasım ve ekim aylarında da yüzde 11,2, eylül ayında ise yüzde 11,5 olarak gerçekleşmişti. Dolayısıyla, açıklanan son üç aylık veriler işsizlikteki yatay seyrin devam ettiğini gösteriyor. TÜİK verilerine göre, Türkiye genelinde 15 ve daha yukarı yaştaki kişilerde işsiz sayısı 2021 yılı Aralık ayında bir önceki aya göre 2 bin kişi artarak 3 milyon 794 bin kişi olurken, istihdam edilenlerin sayısı ise bir önceki aya göre 236 bin kişi artarak 30 milyon 141 bin kişi, istihdam oranı ise 0,3 puanlık artış ile yüzde 47 oldu. Bu dönemde 15-24 yaş grubunu kapsayan genç nüfusta işsizlik oranı bir önceki aya göre 1,6 puanlık azalışla yüzde 20,8 oldu. Geniş tanımlı işsizlik ise Aralık 2021'de yüzde 22,6'ya yükseldi. Kasım ayında geniş tanımlı işsizlik yüzde 22,1 olarak hesaplanmıştır.

KAYITDIŞI YÜZDE 28,7 OLDU

Öte yandan Türkiye genelinde mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik oranı 2021 yılı dördüncü çeyreğinde 0,5 puanlık azalış ile yüzde 11,2 seviyesinde gerçekleşti.

SON 12 AYDA İŞSİZLİĞİN GÖRÜNÜMÜ

2021	İşsizlik oranı (%)	Geniş tanımlı işsizlik (%)
Ocak	12,7	Açıklanmadı
Şubat	13,3	Açıklanmadı
Mart	13,2	29,1
Nisan	13,8	27,4
Mayıs	13,2	27,2
Haziran	10,6	22,4
Temmuz	12,0	23,6
Ağustos	12,1	21,7
Eylül	11,5	21,9
Ekim	11,2	22,8
Kasım	11,2	22,1
Aralık	11,3	22,6

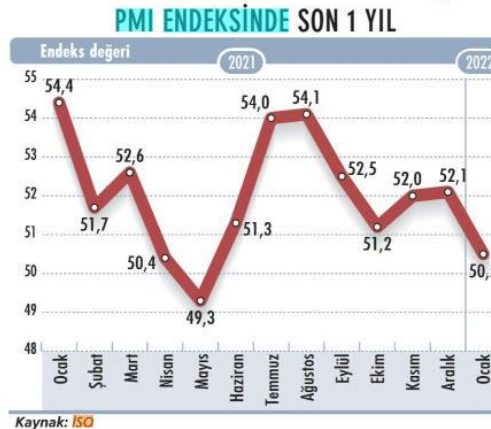
Kaynak: TÜİK

Tarım dışı işsizlik oranı, üçüncü çeyreğe kıyasla 0,6 puan düşerek yüzde 13 olarak hesaplandı. Mevsim etkisinden arındırılmış istihdam edilenlerin sayısı, yılın dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla 740 bin kişi artarak 29 milyon 927 bin kişiyi buldu. İstihdam oranı ise 1 puanlık artışla yüzde 46,7'ye ulaştı. Mevsim etkisinden arındırılmış iş gücü, dördüncü çeyrekte bir önceki çeyreğe göre 661 bin kişi artarak 33 milyon 706 bin kişiye yükseldi. İş gücüne katılma oranı ise 0,8 puanlık artışla yüzde 52,6 oldu. Bu dönemde istihdam edilenlerin sayısı, bir önceki çeyreğe göre tarım sektöründe 68 bin kişi, **sanayi** sektöründe 247 bin kişi, inşaat sektöründe 36 bin kişi, hizmet sektöründe

388 bin kişi arttı. İstihdam edilenlerin yüzde 16,9'u tarım, yüzde 21,6'sı **sanayi**, yüzde 6,1'i inşaat, yüzde 55,5'i ise hizmet sektöründe yer aldı. Sosyal güvenlik kuruluşuna bağlı olmadan çalışanların toplam çalışanlar içindeki payını gösteren kayıt dışı çalışanların oranı söz konusu dönemde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre 1,1 puan azalarak yüzde 28,7'ye düştü. Tarım dışı sektörde kayıt dışı çalışanların oranı ise aynı dönemde 1,1 puan azalarak yüzde 18,1'e geriledi.

PMI sekiz ayın en düşüğünde

SO Türkiye imalat **sanayi** satın alma yöneticileri endeksi (PMI) ocak ayında bir önceki aya göre 1,6 puan düşüşle 50,5'e geriledi. Böylelikle sektörün ivme kaybına işaret eden endeks değeri, son sekiz ayın en düşüğünü görmüş oldu. İmalat sektörü üzerindeki enflasyon baskıları devam ederken, üretim ve yeni siparişler daraldı. İstihdam ise artış kaydetti. Takip edilen 10 sektörün dokuzunda üretim yavaşladı. Endeks sonuçlarına bakıldığında, Türk imalatçılarının geçen aylarda olduğu

gibi yine genel olarak TL'deki değer kaybından kaynaklanan güçlü enflasyonist baskılara vurgu yaptığı görülüyor. Devam eden fiyat baskıları, firmaların yeni sipariş almakta güçlük çekmesine neden oluyor. Böylece ocakta toplam yeni siparişler üst üste dördüncü ay yavaşlama kaydetti. Yeni ihracat siparişleri de yedi aylık büyüme sürecinin ardından hız kesti. Yeni siparişlerdeki azalma, firmaların üretim ve satın alma faaliyetlerinde yavaşlamaya da

yol açmış gözüküyor.